

ГРИГОРІЙ ПЕЦУХ

В 70-у річницю з дня народження
Виставка різьби — березень - травень 1993

Галерея українського мистецтва
при Фундації св. Володимира
Краків вул. Каноніча 15

GRZEGORZ PECUCH

W 70-tą rocznicę urodzin
Wystawa rzeźby — marzec - maj 1993

Galeria Sztuki Ukrainiejskiej
przy Fundacji im. św. Włodzimierza
Kraków, ul. Kanonicza 15.

ГРИГОРІЙ ПЕЦУХ - художник, скульптор, проживає в Закопаному. Народжений 1923 року у Флоринці (воєв. Новий Санч) на Лемківщині. Одружений з Софією Парій (мгр економії), син Дарко (інженер) працює у Кракові.

Григорій Пецух є випускником Образотворчого технікуму в Закопаному (1950), а відтак Академії Мистецтв у Варшаві, де в 1950-1956 роках навчався на факультеті різьби, у головній мірі, під керівництвом проф. Маріана Внука.

Твори Г. Пецуха експонувалися на біля ста крайових і закордонних виставках, м.ін. у США, Голандії, Норвегії, Німеччині, Франції, Іспанії, Малярщині, в Болгарії, Росії, Чехословаччині. Різьби Григорія Пецуха є окрасою музеїв Польщі — в Татшанському музеї у Закопаному, Окружному музеї в Новому Санчі та в приватних колекціях - збірках в Польщі, США, Канаді, Мексиці, Німеччині, Франції, Іспанії. Різьбу Матері Божої з Ісусом передано як дар краківських вірних для блаженнішого кардинала Й. Сліпого. Деякі з робіт скульптора вписалися на постійно в архітектурний краєвид — напр. пам'ятник у граніті в Устю Руському (Горлицькому), пам'ятник на могилах батьків Г. Пецуха у Лагові (Зеленогірщина), куди було їх виселено в 1947 році, трон Фараона для кінофільму „Фараон”, портрети-барельєфи Тараса Шевченка, Івана Франка, а також Богдана Легшого на Раковицькому цвинтарі в Кракові. (Цей барельєф, поставлений на могилі поета без офіційного дозволу, було створено у 1972 р. до планованих - однак заборонених - святкувань сторіччя від дня народження автора трилогії „Мазепа”).

Григорій Пецух лауреат різних нагород, м.ін. Міністерства Культури і Мистецтва (1967) і Золотої медалі Об'єднання Польських Художників (ZPAP).

GRZEGORZ PECUCH — artysta rzeźbiarz, zamieszkały w Zakopanem, urodził się w 1923 roku we Florynce (Beskid Niski, woj.Nowy Sącz) na Łemkowszczyźnie. Ożeniony z Zofią Parij (mgr ekonomii), syn Dariusz (inżynier) pracuje w Krakowie.

Grzegorz Pecuch jest absolwentem zakopiańskiego Liceum Technik Plastycznych (1950) oraz Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie, gdzie w latach 1950-1956, studiował na Wydziale Rzeźby, głównie pod kierunkiem prof. Mariana Wnuka.

Prace G. Pecucha wystawiano na ponad stu wystawach krajowych i zagranicznych m.in. w USA, Holandii, Norwegii, Niemczech, Francji, Hiszpanii, na Węgrzech, w Bułgarii, Rosji, Czechach, Słowacji. Rzeźby Grzegorza Pecucha zdobią muzea oraz prywatne zbiory kolekcjonerów na obu półkulach naszej planety i w muzeach Polski — w Muzeum Tatrzańskim w Zakopanem, Muzeum Okręgowym w Nowym Sączu, w Muzeum Narodowym w Warszawie i Poznaniu. Niektóre z jego prac wpięły się na stałe w krajobraz architektoniczny — np. pomnik w granicie w Uściu Gorlickim (Ruskim), pomnik na grobie rodziców wysiedlonych w 1947 roku do Łagowa (woj. Zielona Góra), tron Faraona do filmu *Faraon*, płaskorzeźby Tarasa Szewczenki, Iwana Franki oraz Bohdana Łepkiego na mogile poety, na cmentarzu Rakowickim w Krakowie, wyrzeźbiona wbrew zakazowi uczczenia setnej rocznicy urodzin autora trylogii *Mazepa*.

Jest laureatem szeregu nagród, m.in. Ministra Kultury i Sztuki (1967) i Złotej Odznaki ZPAP.

Список праць; Spis prac

Заголовок; Tytuł	розмір в см.	дата	дерево
1. При неділі; Przy niedzieli	104	1956	липа
2. Лемко; Lemko	110x73	1958	ялиця
3. Молодість; Młodość	66	1964	липа
4. Вернигора; Wernyhora	59	1965	ольха
5. Дерево життя; Drzewo życia	74	1971	липа
6. Гайовий; Gajowy	62	1971	горіх
7. Король; Król	53x23	1981	горіх
8. Королева; Królowa	69x22	1981	горіх
9. Королевич; Królewicz	56x23	1981	горіх
10. Зальоти; Zaloty	72x32	1981	горіх
11. Тризуб; Tryzub	119x44	1982	горіх
12. Весна; Wiosna	92x42	1982	горіх
13. Пророк; Prorok	65x30	1982	горіх
14. Дівчина; Dziewczyna	110x25	1982	горіх
15. Пегаз; Pegaz	46	1984	липа
16. Материнство; Macierzyństwo	73	1984	дуб
17. Ангел хоронитель; Anioł Stróż	61	1986	липа
18. Покоління; Pokolenie	70	1987	дуб
19. Родина; Rodzina	71	1988	дуб
20. Князь; Książ	80	1988	дуб
21. Капличка; Kapliczka	75	1989	груша
22. Свята Ольга; Święta Olga	67	1990	горіх
23. Українка; Ukrainka	52	1991	акація

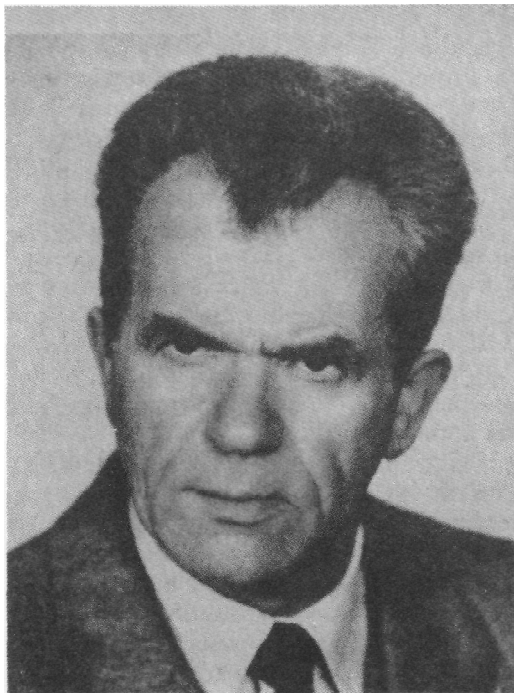
Художник найчастіше різбить у дереві. Скульптури Г. Пецуха - за його словами - не постають лише у робітні, але народжуються вже в лісі. *Тепло, вітер, сонце і мороз надають ростучому дереву таку первісну форму, як хоча б природний лук пня, що так важко отримати. Вибрана колода не є ще різьбою, але я вже її бачу. Вона є у цьому дереві і чекає на мої руки". Треба лише відкинути непотрібні тріски, а одержаним формам дати життя. Продовжувати життя істотам і предметам, які необачно чи непотрібно приречені на смерть, чинити їх безсмертними, це — здається — головний смисл і ціль творчої праці Григорія Пецуха.*

В горах на Лемківщині дерево, з одного боку, кидали до печі („пеца" — лемківське), а з другого - підбирали і складали з метою створення сімейного гнізда та на будову Дому Божого — Церкви. На дереві писали ікони святих. З дерева виробляли колиски, забавки, рільничі знаряддя, але і виростаючи з могил трираменні дерев'яні хрести, які є символом перемоги життя над смертю.

Григорій Пецух різбить так, щоби в умертвлені колоди дерев вдихнути рідного духа, якого не зламали ні воєнні навали, ні вітроломи. Про незламне тривання при відвічних, святих рідних традиціях немов говорить непохитне плече *Лемка*, якому дає підмогу прямуючий до примирення між народами *Вернигора*.

Над вирізьбленою Григорієм Пецухом *Весною* відроджучогося *Дерева життя*, над *Материнством* і всією *Родиною Князя чи Короля, Королевої і Королевича* - та над усім новим *Поколінням* витає і піклується ними *Ангел хоронитель*, спроваджений прабабунею *Українки*", *Святою Ольгою*, онук якої Володимир Хреститель Київської Русі - означеної *Тризубом* - приніс Хрест з Візантії і поставивши його на своїй землі, притинив віру у справедливість і християнську любов до ближнього.

Володимир Мокрий.

Artysta najczęściej tworzy w drewnie. Rzeźby G. Pecucha — jak sam wyznaje — nie powstają tylko w pracowni, rodzą się już w lesie. *Ciepło, wiatr, słońce i mróz nadają tę pierwszą formę rosnącemu drzewu, jak chociażby trudny do uzyskania naturalny łuk pnia. Wybrany kłoc, nie jest jeszcze rzeźbą, ale ja już ją widzę. Ona jest w tym drewnie i czeka na moje ręce.* Należy jedynie odrzucić niepotrzebne drzazgi, a uzyskanym formom dać życie. Przedłużanie życia istotom i rzeczom nieopatrznie czy niepotrzebnie skazywanym na śmierć, czynienie ich nieśmiertelnymi, to — zdaje się — główny sens i cel pracy twórczej Grzegorza Pecucha.

W górach, na Łemkowszczyźnie, drzewo z jednej strony wrzucano do pieca, a z drugiej — wybierano i gromadzono w celu stworzenia gniazda rodzinnego oraz na budowę Domu Bożego — Cerkwi. Na drzewie malowano ikony świętych. Z drzewa powstały kołyski, zabawki, narzędzia rolnicze, ale i wyrastające z mogił trójramienne, drewniane krzyże, symbolizujące zwycięstwo życia nad śmiercią.

Grzegorz Pecuch rzeźbi tak, by w uśmiercane pnie drzew tchnąć ojczystego ducha, którego nie złamały ni wojenne nawałnice, ni wiatrołomy. O niezłomnym trwaniu przy odwiecznych, świętych tradycjach rodzimych zdają się mówić nieugięte plecy *Łemka*, wspomaganego przez dążącego do przymierza między narodami *Wernyhory*.

Nad wyrzeźbioną przez Grzegorza Pecucha *Wiosną* odradzającego się *Drzewa Życia*, nad *Macierzyństwem* i całą *Rodziną Kniazia*, czy *Króla*, *Królewny*, *Królewicza* i nad całym nowym *Pokoleniem* czuwa *Anioł Stróż*, sprowadzony przez prababkę *Ukrainki*, *Świętą Olgę*, której wnuk Włodzimierz — Chrzcziciel Rusi Kijowskiej, oznaczonej *Tryzubem*, przyniósł Krzyż z Bizancjum i postawiwszy go na swojej ziemi, zaszczerpił wiarę w sprawiedliwość i chrześcijańską miłość bliźniego.

Włodzimierz Mokry

Барельєф Богдана Лепкого в 100-ліття від дня народження. Фото Дарій Пецух.